

Forradalom 1956-ban - áramszünet nélkül

Hősi teljesítményt nyújtottak a hazai áramtermelés és –szolgáltatás szakemberei 56-ban a forradalom napjaiban, majd a szabadságharc heteiben. A harcok alatt ugyanis az áramszolgáltatás folyamatosan fennállt. Hogyan emlékezik erre Dr. Járosi Márton, aki 1956-ban műegyetemista, a rendszerváltozás után pedig 1994-ig a Magyar Villamos Művek egyik vezetője volt, jelenleg az Energiapolitika 2000 Társulat alapító elnöke.

Présház.EU
2016. október 28

- Elnök úr, mi alapozta meg a magyar villamosenergia-szakma pszichés erejét akkor, amikor fővárosunkban és máshol – például Mosonmagyaróvárt – sortűzek dőreje keltett félelmet, november 4. után pedig szovjet lánckerék taposta utcáinkat?

- Az együttműködő villamosenergia-rendszer (VER) a nemzeti, közösségi összetartozás egyik fizikai megtestesítője; létrehozása, építése és működtetése pedig a magyar (villamos) energetikusok szocializációjának, identitásának része. Ezt alapozta, erősítette a Lévai professzor úr által létrehozott szellemi iskola is. Ebből ered az ösztönös ragaszkodás ehhez a közösségi fizikai/szellemi tulajdonunkhoz, a közösségi együttműködés igénye, felelőssége. Ez a közösségi energiapolitika egyik fontos, az aktuális politikai kurzustól független vonása. A villamosenergia-iparág identitása egyetlen szóba sűrítve: az együttműködés; a közösségi (nemzeti) tulajdonú együttműködő villamosenergia-rendszer fejlesztése, működtetése, a közös érdekében. Ez mutatkozott meg természetes módon 1956-ban is a közösségi tulajdonú villanyszolgáltatásban, amely az egész iparág érdeme volt. Élve az alkalommal fontosnak tartom megemlíteni, hogy 1956-os helytállásukért politikai okokból sokakat meghurcoltak a villamos iparból. A rendszerváltozás után, 1992-ben tartott rehabilitációs iparági megemlékezésen nyolcvanöt sérelmet szenvedett munkatársunknak nyújtottunk erkölcsi elégtételt. Nem tudok róla, hogy más iparágban ilyen megtörtént volna.

- Az 1994-es politikai restauráció térfoglalása után az akkor kormányra lépő két bolsevik típusú pártban félelmet keltett-e az, hogy – amint Ön fogalmazott – a villamosenergia-rendszer a nemzeti, közösségi összetartozás egyik fizikai megtestesítője?

A Horn-Kuncze garnitúra az iparág jelentős részét — a közösség megkérdezése nélkül — külföldieknek, gyakran, noha „privatizációt” emlegetett, külföldi állami cégeknek értéken alul, magas profit garantálása mellett elkótyavetyélte. Sokan emlékezhetnek a hamis jelszavakra: „az állam nem jó tulajdonos”, „a privát tulajdonosok tőkét hoznak, fejleszteni fognak”. Ezzel szemben a vagyonvesztés mellett, a képződött százmilliárdos nyereséget kivitték az országból, elmaradtak a fejlesztések, az iparág leépült. A privatizálást követően a villanyárak az egekbe szöktek. Az ellátás biztonsága veszélybe került. Korábban a közösségi, állami szolgáltatót ellátási kötelezettség terhelte, a tarifákban a legkisebb költség elvét kellett érvényesítenie, vagyis a közjót kellett szolgálnia.

- Ma, a kótyavetyélő privatizáció rombolása után mi lehet a szerepe a szakma – 1956-ban fölfénylött – hazaszeretetének, a nemzet iránt érzett és viselt felelősségének?

- Az ellátásbiztonságnak két összetevője van. Megfelelő szintű erőművi kapacitástartalék, és az emberi tényező, az üzemeltetési, társadalmi felelősség. A kapacitástartalék azért kell, hogy egy erőmű, vagy egy egység kiesése esetén legyen tartalék. Ezek a tartalékok mára elfogytak. A rendszert az állami, MVM tulajdonban maradt erőművek és a teherelosztó (ma MAVIR) tartották/tartják életben. A privatizációt követte a liberalizáció, az új tulajdonosok érdekeit szolgáló törvénymódosításokkal megszüntették az ellátási kötelezettséget, a villanyt közönséges áruvá degradálták, a piaci szolgáltatás célja a legnagyobb profit lett. A kapacitástartalékot a liberalizált piac — természeténél fogva — nem honorálja, nem fizeti meg. Ezért nem épülnek privát erőművek, az elhasználódott erőműveket nem pótolják. A liberalizált energiapiacok kiszolgáltatottsága a megbízhatóan bevethető energetikai tartalékok leépülésével egyre nő, a villamosenergia-piac összeomlásának kockázata valós eseménnyé erősödhet akár a közeli jövőben is. Ma az unió villanypiacain a kaliforniaihoz hasonló hazardjáték folyik. Ezért a felelős állam állampolgárai érdekében kénytelen az ellátáshoz nélkülözhetetlen kapacitásokat létrehozni; ezért bővítjük a Paksi Atomerőművet is.